

відповідальності. Форми і види вини істотно впливають і на визначення міри покарання за вчинене.

Список використаних джерел:

1. Федоров М. О. Поняття вини у сучасній юриспруденції. Наука і правоохорона. 2013. № 2 (20). С. 140-47; С. 143.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. Київ : Юрінком, 1996. 80 с.
3. Баулін Ю. В. Вибрані праці. Харків : Право. 2013. 928 с.
4. Фролова О Г Злочинність і система кримінальних покарань. Навч. Посіб. Київ : Арттек, 2007.
5. Юридична енциклопедія в 6-ти т. Т.2. Київ, 2009.

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Микитюк Діана Олегівна,
курсант 2-го курсу
Прикарпатського факультету
(м.Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ

Нагальною проблемою при вирішенні кримінальних справ постає питання про те, чи дійсно в даній ситуації наявні всі складові для того, щоб діяння перейменувати в злочин. Тому одним із шляхів досягнення вірного результату є підтвердження складу злочину. Поняття «суб'єкт злочину» є структурно необхідним елементом діяння, яке кваліфікують злочином.

Аналіз злочинності та характеру злочинів призводить до необхідності постійного вдосконалення наукової бази кримінального права. Дослідженням суб'єкта злочину займалися такі науковці як Горлач С.В., Бараненко Д.В., Джужа О.М., Шуляк Ю.Л., Савченко А.В., Фріс П.Л., Вознюк А.В., а також наразі продовжується активне вивчення даного актуального питання кримінального права.

Поняття «суб'єкт злочину» є невід'ємною частиною такого терміну як «злочин», оскільки є обов'язковим елементом його складу. Злочином є передбачене Кримінальним кодексом України суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину [1, с. 8].

Проте поняття «суб'єкт злочину» можна розглядати в різних аспектах його широт, тому для цього важливим є розглянути його основні та спеціальні ознаки.

Суб'єктом злочину може бути не будь-яка особа, а лише та, що володіє певними конкретними ознаками, саме тому в першу чергу необхідно розглянути основні властивості, визначені Кримінальним кодексом України. До обов'язкових ознак належать ті, що характеризують загальний суб'єкт злочину. Відповідно до частини 1 статті 18 ККУ суб'єктом злочину є особа, якій притаманні такі характеристики як фізичність, осудність, вік особи, з якого відповідно до КК України може наставати кримінальна відповідальність[1, с. 9].

Розглядаючи першу властивість, варто зазначити, що фізична особа – тобто людина (не можуть бути суб'єктами злочину юридичні особи, померлі, які перед тим вчинили злочин, тварини, предмети чи сили природи) [2, с. 42].

Другою зазначеною ознакою є осудність, тобто усвідомлення особою дій, котрі вона вчинила та можливість особи володіти керуванням своїх дій.

Відповідно до роз'яснення третьої властивості можна додати, що кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилось 16 років, а особи віком від 14 до 16 років можуть бути суб'єктами лише у разі вчинення ними злочинів, що передбачені у частині 2 статті 22 КК України [2, с. 42].

Вагоме значення посідає розуміння різниці між поняттями «суб'єкт злочину» та «особи, яка вчинила злочин».

Під збірним поняттям «особа, яка вчинила злочин» слід розуміти певну сукупність осіб, які є як «юридичними» злочинцями (засуджені, умовно засуджені, умовно звільнені і т.п.), так і злочинцями «фактичними» (звільненими від кримінальної відповідальності, зважаючи на можливу юридичну альтернативу, або прощених самими потерпілими) та ін. [3, с. 16].

Необхідно зазначити, що особа злочинця поняття значно ширше за суб'єкт злочину, оскільки включає в себе більшу кількість ознак, а саме тих, що характеризують соціальну характеристику особи.

Незважаючи на широту поняття «особа, яка вчинила злочин», воно залишається близьким до поняття «суб'єкт злочину», проте зовсім не тотожним.

Посилаючись на КК України, в якому зазначено, що спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа, потрібно розглянути конкретизуючі чинники, які ширше характеризують спеціальний суб'єкт злочину. Оскільки це такий суб'єкт, що характеризується додатковими, особливими, лише йому притаманними властивостями[4, с. 83].

Здатність особи керувати та усвідомлювати свої діяння, тобто дії чи бездіяльності, під час вчинення злочину є обов'язковим критерієм суб'єкта

злочину, що називається осудністю. Різницею між осудною та неосудною особою є те, що перша підлягає під кримінальну відповідальність за вчинені нею діяння.

В основі осудності, неосудності та обмеженої осудності одні вчені виділяють два критерії – юридичний та медичний, а інші – три критерії – юридичний, медичний та психологічний. Медичний критерій пов'язують із наявністю чи відсутністю психічного захворювання. Юридичний критерій має дві ознаки: інтелектуальну, яка пов'язана зі здатністю (повною чи неповною мірою) чи нездатністю усвідомлювати свої дії чи бездіяльність; вольову, яка пов'язана зі здатністю чи нездатністю (повною чи неповною мірою) керувати своїми діями чи бездіяльністю[5, с. 84].

Слід звернути увагу на чинники, що спонукають особу до вчинення певного протиправного діяння та чинники, що описують стан особи під час вчинення того ж діяння. Безперечно необхідно розмежовувати осіб, котрі в різному психічному стані піддаються під вплив емоційного настрою та нездатні осмислювати свої дії від осіб, які цілком усвідомлюють вчинення ними протиправних діянь. Саме тому існує чіткий поділ осіб на осудних та обмежено осудних.

Сприятливим чинником для таких осіб є врахування їхнього стану судом. Визнання особи обмежено осудною враховується судом при винесенні покарання і може бути підставою для застосування примусових заходів медичного характеру.

На відміну від обмеженої осудності, що в більшості випадків є тільки тимчасовим явищем психічного стану особи, стан неосудності являється постійною нездатністю особи керувати своїми діями та усвідомлювати наслідки, що можуть бути спричинені в результаті протиправного діяння.

Важливою складовою, що описує суб'єкт злочину є вік, у якому було вчинено діяння.

Врахування віку особи є необхідним для точного визначення відповідальності, яку особа повинна нести. Фізіологічні характеристики особи у віці від 14 до 18 років значно відрізняються від сформованої повнолітньої особистості, яка вже здатна оцінювати свої дії у повному обсязі.

При цьому, встановлюючи вік кримінальної відповідальності, законодавець враховує дані медицини, психології, педагогіки та інших наук, а також виходить з типових для більшості підлітків умов їхнього розвитку і формування на різних стадіях життєвого шляху[6, с. 98].

Чинне законодавство України має диференційований підхід щодо віку особи, яка підлягає під кримінальну відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 7 березня 2018 року. К. Паливода А.В. 2018. с.212

2. Савченко А.В., Шуляк Ю.Л. Кримінальне право України загальна та особлива частини (у схематичних діаграмах) : Навчальний посібник. К. 2015р. с.312
3. Горлач С.В., Джу́жа О.М. Злочинець або особа, яка вчинила злочин (порівняльний аналіз) : URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2014_2_4
4. Бараненко Д.В. Спеціальний суб'єкт злочину за новим кримінальним законодавством України. Правова держава № 5, 2002р. с.81-87.
5. Вознюк А.А. Кримінальне право України загальна частина : Конспект лекцій, К. 2016р. с.236.
6. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К. 2004р., с.488.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ

Лук'янович Яна Олександрівна,
курсант 2-го курсу
Прикарпатського факультету
(м. Івано-Франківськ)
Національної академії внутрішніх справ

Процес формування особистості прийнято розглядати як соціалізацію, тобто як процес наділення особистості громадськими властивостями, вибору життєвих шляхів, встановлення соціальних зв'язків, формування самосвідомості і системи соціальної орієнтації, входження в соціальне середовище, пристосування до неї, освоєння певних соціальних ролей і функцій.

У даній роботі досліджувались праці В.В. Бедь, В.І. Андросюка, Л.І. Казміренко, Л.Ю. Кондратьєвої, В. Ф.Пирожкова, М.І. Єнікєєва, А.Ф. Зелінського, Ю.П. Дубягіна.

У загальному контексті людина виглядає особою – суб'єктом злочином, а в психологічному контексті – особистістю, що вчинила злочин. Пізнаючи дійсність, спілкуючись з іншими, людина набуває інтегральної соціальної властивості бути особистістю. Відомий вітчизняний кримінолог А. Ф. Зелінський образно зазначає, що «особистість злочинця – альфа і омега кримінальної психології, її наріжний камінь. Людина яка порушила кримінальний закон, є автором злочину, а її «справа» перетворює громадянина на злочинця, який відхиляється суспільною свідомістю»[1, с. 9].

Отже, особистість – це певний рівень соціального, психічного розвитку людини, який забезпечує її становище у суспільстві та стосунки з іншими